BUSINESS મિત્ર

ચીન-તાઈવાન વિવાદ અને યુએસના સંકેતો આગામી ચાલ નક્કી કરશે

નવું વર્ષ, નવો રેકોર્ડ: નિફ્ટી @26,328; રોકાણકારોમાં ભારે ઉત્સાહ

રૂપિયા નબળો પડ્યો પણ શેરબજાર મજબૂત; PSU બેન્ક અને મેટલ શેરોમાં ૫% સુધીનો ઉછાળો

સતત બીજા સપ્તાહે શેરબજારમાં તેજી રહી: બેન્ક નિફ્ટીએ 60000 પોઇન્ટની સપાટી કુદાવી

વાણિજ્ય પ્રતિનિધિ તરફથી

અમદાવાદ, તા. 3: ભારતીય શેરબજાર 2026ના પ્રથમ સપ્તાહમાં ઐતિહાસિક ઉછાળા સાથે બંધ રહ્યો હતો. નિફ્ટીએ 2જી જાન્યુઆરીના સત્ર દરમિયાન 26340ની નવી ઓલ-ટાઈમ ઈન્ટ્રા-ડે હાઈ બનાવી. ભૌગોલિક રાજકીય તણાવને અવગણીને અને એફઆઈઆઈ દ્વારા વેચાણ ચાલુ રાખીને, મજબૂત ઓટો વેચાણ ડેટા અને વધુ સારી કમાણીના દૃષ્ટિકોણ પર ઉછાળાને કારણે બજાર સતત બીજા અઠવાડિયા માટે વધતું રહ્યું હતું. બીજા સપ્તાહથી કોર્પોરેટ કમાણીની શરૂઆત થઈ જશે અને તેની અસર ભારતીય શેરબજારમાં જોવા મળશે. હાલમાં વૈશ્વિક સંકેતોની અસર જોવાશે. ખાસ કરીને ચીન-તાઈવાન તણાવની સાથે વેનેઝુએલા અને યુએસ વચ્ચે વિવાદ, ઈરાનનો તણાવ વગેરે કારણોની અસર શેરબજાર ઉપર પડી શકે છે. જોકે, વિતેલા સપ્તાહમાં નિફ્ટીએ નવી ઐતિહાસિક સપાટી કુદાવી દીધી હોવાથી આગામી દિવસોમાં તેજી આગળ વધી શકે છે અને સેન્સેક્સ પણ નવી ઐતિહાસિક સપાટી બનાવી શકે છે.

બીએસઈ સેન્સેક્સ ઈન્ડેક્સ 720.56 અંક એટલે કે 0.84 ટકા વધીને 85,762.01 અને નિફ્ટી ઈન્ડેક્સ 286.25 અંક એટલે કે 1.09 ટકા વધીને 26328.55 પર બંધ રહ્યો છે. વિતેલા સપ્તાહમાં લાર્જકેપ ઈન્ડેક્સ 1.3 ટકા વધ્યો હતો, જેમાં આઈડીબીઆઈ બેન્ક, બોશ, આઈઓબી, જિંદાલ સ્ટીલ, એનટીપીસી, ટાટા સ્ટીલમાં ઉછાળો જોવાયો હતો. જ્યારે આઈટીસી, વારી એનર્જીસ, ઈન્ડિયન રેલવે ફાઈનાન્સ કોર્પોરેશન, બર્જર પેઈન્ટ્સ ઈન્ડિયા, યુનાઈટેડ સ્પિરિટ્સના શેરમાં 3-13 ટકાનો ઘટાડો થયો હતો.

બીએસઈ સ્મોલકેપ ઈન્ડેક્સમાં એક ટકા જેટલો સુધારો જોવાયો હતો. જેમાં સિલ્વર ટચ ટેક્નો, ઓરિએન્ટ ટેક્નોલોજીસ, શાલીમાર પેઈન્ટસ, વેરાન્ડા લર્નિંગ સોલ્યુશન્સ, નઝારા ટેક્નો, એન્ટેરો હેલ્થકેર સોલ્યુશન્સ, સ્ટેલિયન ઈન્ડિયા ફ્લોરો કેમિકલ્સ, ટ્રાન્સફોર્મર્સ એન્ડ રેક્ટિફાયર્સ ઈન્ડિયા, કેપીઆઈ ગ્રીન એનર્જી, આઈઆઈએફએલ કેપિટલ, ઈન્ફોબિન્સ ટેક્નોલોજીસ, ઈન્ડો ફાર્મ ઈક્વિપમેન્ટ, યુનાઈટેડ ફૂડબ્રાન્ડ્સ વધ્યો હતો. બીજી તરફ ગોડફ્રે ફિલિપ્સ ઈન્ડિયા , ઈન્ડો થાઈ સિક્યોરિટીઝ, રાજેશ એક્સપોર્ટ્સ, પ્રિવી સ્પેશિયાલિટી કેમિકલ્સ, કોઠારી ઈન્ડસ્ટ્રીયલ કોર્પોરેશન, ટુરિઝમ ફાઈનાન્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઈન્ડિયા, વિષ્ણુ પ્રકાશ આર પુંગલિયાકામદેવ, ભગીરથ કેમિકલ્સ એન્ડ ઈન્ડ. વોર્ડવિઝાર્ડ ઈનોવેશન એન્ડ મોબિલિટી અને ડેક્કન ગોલ્ડ માઈન્સ 10થી 20 ટકા ઘટ્યા હતા.

બીએસઈના મિડકેપ ઈન્ડેક્સમાં 1.7 ટકાનો ઉછાળો નોંધાયો છે, જ્યારે ઓલા ઈલેક્ટ્રિક મોબિલિટી, બેન્ક ઓફ મહારાષ્ટ્ર, એસજેવીએન, સ્ટીલ ઓથોરિટી ઓફ ઈન્ડિયા, ગુજરાત ગેસ, ઈન્ડિયન બેન્કના શેરમાં 10 ટકાથી વધુનો ઉછાળો આવ્યો છે. જો કે, પીબી ફિનટેક, આરવીએનએલ, કેપીઆઈટી ટેકનો, પ્રીમિયર એનર્જી, કોરોમાંડલ ઈન્ટરનેશનલ અને દિપક નાઈટ્રાઈટસના શેરમાં 3થી 6 ટકાનો ઘટાડો નોંધાયો છે. વિતેલા સપ્તાહમાં રિલાયન્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝમાં માર્કેટ વેલ્યુની દ્રષ્ટિએ સૌથી વધુ વધારો નોંધાયો હતો, ત્યારબાદ એસબીઆઈ, એનટીપીસી, મહિન્દ્રા એન્ડ મહિન્દ્રા આવે છે. બીજી તરફ આઈટીસી, ટીસીએસ, ઈન્ફોસિસને તેમના માર્કેટકેપમાં સૌથી વધુ નુકસાન થયું હતું વિદેશી સંસ્થાકીય રોકાણકારો 2026 વર્ષના પ્રથમ સપ્તાહમાં ભારતીય ઈક્વિટી માર્કેટમાં 13180.09 કરોડ રૂપિયાના શેર વેચ્યા હતા.

GST અપીલ મહત્તમ સમયમર્યાદામાં અપીલ દાખલ કરવામાં થયેલ વિલંબ હાઈકોર્ટે પણ માફ ન કરી શકે

નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટનો અગત્યનો ચૂકાદો

GST કાયદા હેઠળ જો કોઈ વ્યકિત વિરૂધ્ધ આદેશ પસાર કરવામાં આવેલ હોય તો તેવી વ્યકિત તેવા આદેશ સામે પ્રથમ અપીલ કરી શકે છે. કલમ 107(1) અનુસાર જે તારીખે આદેશની જાણ કરવામાં આવી હોય તે તારીખથી 3 મહિનામાં પ્રથમ અપીલ કરવી પડે અને વ્યાજબી કારણોસર અધિકારી વધુ 1 મહિના સુધી અપીલ દાખલ કરવામાં થયેલ ઢીલ માફ કરી શકે છે. ત્યારે કાયદાની આ જોગવાઈ જોતાં મહત્તમ સમયમર્યાદામાં અપીલ નહીં કરવામાં આવી હોય તો અપીલ દાખલ કરવામાં થયેલ ઢીલ હોઈકોર્ટે પણ માફ ન કરી શકે એવો અગત્યનો ચૂકાદો તાજેતરમાં નામદાર ગુજરાત હાઈકોર્ટે આપ્યો છે. ખેર ! ના. હાઈકોર્ટના તાપી રેડી પ્લાસ્ટ વિ. સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત સ્પે.સી. એપ્લી. નં. 12047/2025 ના તા. 27-11-25 ના ચૂકાદા તરફ એક નજર નાંખીએ તો.

હકીકત...

અરજદાર વિરૂધ્ધ કલમ 73 હેઠળ આદેશ તા. 28-2-2024નો પસાર કરવામાં આવ્યો તે આદેશ સામે અરજદાર દ્વારા પ્રથમ અપીલ કરવામાં આવી જે અપીલ 2 મહિના અને 16 દિવસ મોડી કરવામાં આવી હતી. અરજદારે આ વિલંબ માફ કરવા અરજી કરી પરંતુ અરજદારની પ્રથમ અપીલ દાખલ કરવામાં થયેલ વિલંબ નામંજૂર કરવામાં આવતા અરજદાર દ્વારા રીટ-પીટીશન દાખલ કરી, ન્યાયના હિતમા, પ્રથમ અપીલ આદેશ અને આકારણ આદેશ દૂર કરવા અથવા પ્રથમ અપીલ કરવામાં થયેલ વિલંબ માફ કરી અપીલ અધિકારીને ગુણદોષ પર અપીલનો નિર્ણય કરવા, કેસ પરત કરવા માંગણી કરવામાં આવી.

દલીલ...

અરજદારના વિધ્વાન એડવોકેટે ના. કલકત્તા હાઈકોર્ટના એસ.કે. ચક્રવતીના ચૂકાદા પર આધાર રાખ્યો જો કે સ્વીકાર કરવામાં આવ્યો કે આ ચૂકા સામે ના. સુપ્રિમકોર્ટે મનાઈ હુકમ આપેલ છે. ધંધો બંધ થઈ ગયો હતો અને એકાઉન્ટન્ટની માંદગીને કારણે, સમયસર અપીલ થઈ શકી ન

કાયદાની કેડીએ...

ઈશ્વર રૂદલાલ

હતી અને તેથી અપીલ અધિકારીએ, યોગ્ય રીતે ન મૂલવીને અપીલ નામંજૂર કરી છે તેથી તે આદેશ દૂર કરવો જોઈએ.

સરકાર તરફથી...

તો સરકાર વિધ્વાન આસી. ગર્વમેન્ટ ના. સુપ્રિમકોર્ટના ગ્લેકસો સ્મિથ કલાઈટ હેલ્થ કેસ લી.ના ચૂકાદા પર આધાર રાખી, રજૂઆત કરી કે અપીલ દાખલ કરવામાં થયેલ ઢીલ માફ ન થઈ શકે.

ચૂકાદો...

ના.હાઈકોર્ટે ચૂકાદો આપતા જણાવ્યું કે આ કેસમાં અપીલ બે મહિના અને 16 દિવસ મોડી દાખલ કરવામાં આવી છે. જો વિંબનું કારણ વ્યાજબી હોય તો પણ મહત્તમ એક મહિના માટે અપીલ દાખલ કરવાની સમયમર્યાદા લંબાવી શકાય તો ના. હાઈકોર્ટ ના.સુપ્રિમકોર્ટના ગ્લેકસો સ્મીથ કલાઈમન ચૂકાદો ધ્યાને લીધો જેમાં ના. સુપ્રિમકોર્ટે કરાવેલ છે કે બંધારણના આર્ટીકલ 226 હેઠળ હાઈકોર્ટને સત્તા હોવા છતા તે કાયદાની જોગવાઈની ઉપરવટ સત્તાનો ઉપયોગ કરી શકે નહીં. ધારાસભાના ઈરાદા વિરૂધ્ધ સત્તાનો ઉપયોગ કરીને, કોઈ કાયદાની જોગવાઈને બિનઅમલી કરી શકે નહીં અને તે ચૂકાદો ધ્યાને લેતાં અને ખાસ કરીને અરજદારનો લૂલો બચાવ ધ્યાને લેતાં, ના. હાઈકોર્ટે જણાવ્યું કે અમે એપેલટ ઓથોરીટીના ચૂકાદામાં દખલ કરવા માગતા નથી એમ જણાવી રીટ-પીટીશન ડિસમીસ કરી.

સોના-ચાંદી બાદ હવે 'કોપર'માં તેજીનો કરંટ

તાઇવાન-ચીન વચ્ચે વધી રહેલા તણાવની અસર કોપરના ભાવમાં મજબૂતાઇ રહેશે

મુંબઈ, તા. 3: કોપરના ભાવ પણ સોના અને ચાંદીની જેમ વધારો જોવા મળી રહ્યો છે. એમસીએક્સ પર કોપરનો ભાવ 1288.5 રૂપિયા પ્રતિ કિલો હતો. આજે, કોમેક્સ પર કોપરની કિંમત પાઉન્ડ દીઠ 72.265 ડોલર થઇ ગઇ છે. કોપરના વધતા ભાવથી રોકાણકારોને જબરદસ્ત વળતર મળી રહ્યું છે. વૈશ્વિક સ્તરે ચીન અને તાઇવાન વચ્ચે તણાવ વધી રહ્યો છે અને અમેરિકા તાઇવાનને સમર્થન આપી રહ્યું છે. આવા સંજોગોમાં, રોકાણકારો દ્વારા સંપત્તિની પસંદગી કરવામાં આવે છે. ચીન સોનું, ચાંદી, તાંબુ જેવી ધાતુઓના ઉત્પાદનનો રાજા છે. 1 જાન્યુઆરી 2026થી ચીને ચાંદીની નિકાસ પર પ્રતિબંધ મૂક્યો છે. ચીન અમેરિકન ડોલરને નબળા પાડવા માટે ધાતુઓના ભાવ વધારવાનો આગ્રહ રાખી રહ્યું છે. અને તે પણ જોવા મળી રહ્યું છે. ચાંદીની નિકાસ કરવાની મંજૂરી મેળવનાર ચીનની કંપનીઓ હવે નવા ભાવે ચાંદીની નિકાસ કરી રહી છે. ચાંદીની અછતને કારણે ચાંદીની કિંમત અન્ય દેશો પણ વધારે ભાવ આપીને ખરીદી રહી છે. સોના અને ચાંદીના ભાવમાં વધારાની સાથે તાંબાના ભાવમાં પણ વધારો થઈ રહ્યો છે.

ચીન અને તાઈવાન વચ્ચે વધતા તણાવને કારણે કોપરના ભાવમાં વધારો થઈ રહ્યો છે, પરંતુ કોપરનો ઉપયોગ પણ વધ્યો છે. અગાઉ તે માત્ર ઔદ્યોગિક ધાતુઓ પૂરતી મર્યાદિત હતી, પરંતુ આર્ટિફિશિયલ ઈન્ટેલિજન્સ ડેટા સેન્ટર્સમાં પણ તેનો વ્યાપક ઉપયોગ થઈ રહ્યો છે. ગયા વર્ષે કોપરના ભાવે નવા રેકોર્ડ બનાવ્યા હોવાથી રોકાણકારો તેમના પોર્ટફોલિયોમાં વધુને વધુ કોપર ઉમેરી રહ્યા છે. એક તરફ ડેટા સેન્ટર્સ અને ઔદ્યોગિક ઉપયોગમાં તાંબાની માંગ વધી રહી છે તો બીજી તરફ તેમાં રોકાણ પણ વધી રહ્યું છે. જેના કારણે કિંમતો મજબૂત થઈ રહી છે.

કોપરના ભાવમાં વધારો થવાનું કારણ એ પણ છે કે ઈન્ડોનેશિયા, આફ્રિકા અને ચિલીમાં ઉત્પાદનમાં ઘટાડો થયો છે. ગયા વર્ષે કોપરે રોકાણકારોને 40 ટકા વળતર આપ્યું હતું અને રોકાણકારોને આશા છે કે આ વર્ષે પણ કોપર સારૂં વળતર આપી શકે છે. જોકે, બજારની કેટલીક માહિતી એમ પણ કહે છે કે કોપરનો વધારો લાંબા સમય સુધી જોઇ શકાય છે. આની પાછળનું કારણ કોપરનો વધતો ઉપયોગ છે. એટલે કે, જો કોપરના ભાવમાં ઘટાડો થાય છે, તો રોકાણકારો માટે રોકાણ કરવાની વધુ સારી તક મળી શકે છે અને જ્યારે તાંબાના ભાવ નવા રેકોર્ડ બનાવે છે, ત્યારે નફો પુનઃપ્રાપ્ત થઇ શકે છે.

વિગત	વર્તમાન સ્થિતિ / ભાવ
MCX કોપર ભાવ	રૂ. 1288.5 પ્રતિ કિલો
કોમેક્સ (COMEX) ભાવ	$72.265 પ્રતિ પાઉન્ડ
ગત વર્ષનું વળતર	40% (નફાકારક રોકાણ)
તેજીના મુખ્ય કારણો	ચીન-તાઇવાન તણાવ, AI ડેટા સેન્ટર્સની માંગ
નિકાસ પ્રતિબંધ	ચીન દ્વારા 1 જાન્યુઆરીથી ચાંદી પર પ્રતિબંધ

કોલસા ઉત્પાદનમાં મજબૂત વૃદ્ધિ

કોલસાના ઉત્પાદનમાં 9.72 ટકામાં વૃદ્ધિ થઇ: ચાલુ વર્ષમાં ડિસેમ્બર સુધીમાં મજબૂત પ્રદર્શન જોવાયું

નવી દિલ્હી, તા. 3: ડિસેમ્બરમાં કેપ્ટિવ અને કોમર્શિયલ ખાણોમાંથી કોલસાના ઉત્પાદનમાં મજબૂત વધારો જોવા મળ્યો છે. આ સમયગાળા દરમિયાન રેમિટન્સમાં પણ ઉછાળો આવ્યો છે. આ સમયગાળા દરમિયાન ઉત્પાદન 19.48 મિલિયન ટન હતું, જ્યારે મહિના દરમિયાન કોલસાની રકમ 18.02 મિલિયન ટન હતી. ગયા વર્ષના સમાન સમયગાળાની સરખામણીમાં તેના સંચિત સૂચકાંકમાં વાર્ષિક 5.75 ટકાનો વધારો થયો છે. નાણાકીય વર્ષ 2025-26ના ત્રીજા ત્રિમાસિક ગાળામાં કેપ્ટિવ અને કોમર્શિયલ ખાણોમાંથી કોલસાનું કુલ ઉત્પાદન 54.14 મિલિયન ટન પર પહોંચ્યું હતું, જ્યારે રવાનગી 50.61 મિલિયન ટન હતી. ક્વાર્ટરમાં ઉત્પાદનમાં 5.35 ટનની વાર્ષિક વૃદ્ધિ નોંધાઇ હતી, જે આ ક્ષેત્રમાં સતત ઓપરેશનલ ગતિને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

નાણાકીય વર્ષ 2025-26ના ડિસેમ્બર સુધીમાં, કોલસા ક્ષેત્રએ એકંદરે મજબૂત પ્રદર્શન દર્શાવ્યું છે, જેમાં ગયા વર્ષના સમાન સમયગાળાની સરખામણીમાં કોલસાના ઉત્પાદનમાં 9.72 ટકા અને ડિસ્પેચમાં 6.98 ટકાની વાર્ષિક વૃદ્ધિ નોંધાઇ છે. કોલસા મંત્રાલયે જણાવ્યું હતું કે આ પ્રોત્સાહક વલણો સમગ્ર પ્રદેશમાં ઓપરેશનલ કાર્યક્ષમતામાં સુધારો અને ખાણકામની સંભવિતતાના વધુ અસરકારક ઉપયોગને પ્રતિબિંબિત કરે છે.

સોના-ચાંદી સુરત
(ટેક્ષ સહિત)

સટાન્ડર્ડ સોનું	૧૩૯૦૨૦
તેજાબી સોનું	૧૩૮૯૩૦
દાગીના-૨૨ કેરેટ	૧૩૨૦૭૦
દાગીના-બીએસઆઈ હોલમાર્ક	૧૩૬૨૪૦
સોનાનાં બિસ્કીટ	૧૩૯૦૨૦૦
ચાંદી (૯૯૯)	૨૩૯૫૦૦
ચાંદી સિક્કા	૨૪૧૦૦૦

જથ્થાબંધ ખાંડબજાર
પ્રતિ ક્વિન્ટલ ભાવ (રૂા.)

મહારાષ્ટ્ર	
એમ-૩૦ (ભરવાલાયક)	૪૪૦૦
એમ-૩૦	૪૩૫૦
એસ-૩૦	૪૩૦૦
ગુજરાત	
એમ-૩૦	૪૩૦૦
એસ-૩૦	૪૨૫૦

તેલ બજાર સુરત
૧૫ કિલોના ભાવ

સીંગતેલ (૧૫ કિ.)	૨૭૮૦	કોપરેલ	૬૩૦૦
સીંગતેલ (૧૫ લિ.)	૨૫૮૦	વનસ્પતિ ઘી	૨૩૨૦
સીંગતેલ (૫ લી)	૮૩૦	સનફ્લાવર	૨૩૫૦
કપાસીયા (૧૫ કિ.)	૨૩૬૦	તલતેલ	૪૯૫૦
કપાસીયા (૧૫ લિ.)	૨૧૫૦	દિવેલ	૨૪૯૦
કપાસીયા (૫ લિ.)	૭૮૦	મકાઇ તેલ	૨૩૫૦
સરસીયું તેલ	૨૯૦૦		

યાર્ન બજાર સુરત
(GST સાથેના ભાવ)

નરેશ / મુકેશ ઘીવાળા ૩૫૧૬૪૪૬ - ૨૫૯૯૯૭૪

પ્રફુલ/સાલાસર/કેપલોન	રૂા.	૭૫/૩૬ ,,	૧૧૧	-----	---
૩૦/૨૪ બ્રાઇટ	૨૩૩	૫૦/૩૬ ,,	૧૨૦	૮૦/૭૨ બ્લેક રોટો	૧૨૯
૩૦/૩૬ એફડી	૨૩૮	૫૦/૪૮ SD/ક્રેપ	૧૮૫	**ગાર્ડન**	
લોકલ		**RIL રિલાયન્સ**		૪૯/૨૪ એફડીવાય	૧૧૪.૫૦
૬૨/૩૬ ક્રિમ્પ	૧૨૧	૯૦/૩૬ ક્રિમ્પ	૧૨૪	૩૦/૧૪ ક્રિમ્પ	૧૬૧
૬૮/૩૬	૧૧૯	૧૧૪.૧૩ રોટો	---	૬૨ ક્રિમ્પ	૧૨૨
૭૨/૩૬ ક્રિમ્પ	૧૧૮	૧૦૦ ટેક્ષ	૧૨૩	૬૮ ક્રિમ્પ	૧૨૦
૯૦/૩૬ ક્રિમ્પ	૧૧૨	**વેલનોન** (જીએસટી સાથે)		૭૨ ક્રિમ્પ	૧૧૯
૮૪/૪૮ ક્રિમ્પ	૧૧૩	૮૦/૭૨ રોટો	૧૨૦	૭૫ ક્રિમ્પ	૧૧૬
૩૦/૧૪ ક્રિમ્પ	૧૫૮	૮૦/૭૨ ફોલ્ડર	૧૨૯	૮૦ ક્રિમ્પ	૧૧૫
૮૦/૭૨ રોટો.	૧૧૭.૫	૧૬૦ ડીસ્કેટ	૧૨૯	૮૦/૭૨ રોટો	૧૧૮
૮૦/૩૬ રોટો.	૧૧૬	---	---	૩૦/૨૪ બ્રાઇટ	---
૧૫૦/૪૮બ્રાઇટ	૧૧૨	૮૦/૧૦૮ ,,	૧૨૪	૩૦/૩૬ એફડી	---
				TPM	૧૧૬

ઈરાનનાં લોકોના રોષનો લાભ લઈને અમેરિકા તખતાપલટ કરાવવા માગે છે

ઈરાનમાં વધતી જતી મોંઘવારી અને દેશની બગડતી આર્થિક સ્થિતિને લઈને સરકાર વિરુદ્ધ લગભગ એક અઠવાડિયાથી વિરોધ પ્રદર્શન ચાલી રહ્યાં છે. છેલ્લાં ત્રણ વર્ષમાં દેશમાં થયેલાં આ સૌથી મોટાં વિરોધ પ્રદર્શનો છે. ઈરાનનાં વિવિધ શહેરોમાં થયેલાં પ્રદર્શનોમાં ઓછામાં ઓછાં સાત લોકોનાં મોત થયાં છે. રવિવારે રાજધાની તેહરાનમાં અમેરિકન ડોલર સામે ઈરાની ચલણ રિયાલના મૂલ્યમાં તીવ્ર ઘટાડાથી ગુસ્સે ભરાયેલા દુકાનદારો દ્વારા વિરોધ પ્રદર્શનો શરૂ થયાં હતાં. આ પછી યુનિવર્સિટીનાં વિદ્યાર્થીઓ પણ વિરોધમાં જોડાયાં અને વિરોધ ઘણાં શહેરોમાં ફેલાઈ ગયો હતો. સોશ્યલ મીડિયા પર વિરોધીઓ અને સુરક્ષા દળો વચ્ચેની અથડામણના ઘણા વીડિયો સામે આવ્યા હતા, જે દરમિયાન અનેક વાહનોને આગ ચાંપી દેવામાં આવી હતી.

ઈરાનમાં ઘણા વિરોધીઓએ દેશના સર્વોચ્ચ નેતા આયાતુલ્લાહ અલી ખોમૈનીના શાસનનો અંત લાવવાની માંગણી કરી છે. કેટલાકે તો રાજાશાહી પાછી લાવવાની પણ હાકલ કરી છે. કેટલાંક વિરોધીઓ ૧૯૭૯ની ઇસ્લામિક ક્રાંતિમાં સત્તા પરથી ઉથલાવી દેવામાં આવેલા સ્વર્ગસ્થ શાહ મોહમ્મદ રેઝા પહલવીના પુત્ર રેઝા પહલવીના સમર્થનમાં સૂત્રોચ્ચાર કરતાં પણ સાંભળવામાં આવ્યા હતા. દરમિયાન, અમેરિકામાં નિર્વાસિત જીવન જીવી રહેલા રેઝા પહલવીએ ઈરાનમાં વિરોધીઓને પોતાનો ટેકો વ્યક્ત કર્યો છે. રાષ્ટ્રપતિ મસૂદ પેઝેશ્કિયાને કહ્યું છે કે તેઓ વિરોધીઓની કાયદેસરની માંગણીઓ સાંભળશે. જ્યારે દેશના પ્રોસીક્યુટર-જનરલ મોહમ્મદ મોવાહેદી-આઝાદે ચેતવણી આપી હતી કે અસ્થિરતા ઊભી કરવાના કોઈ પણ પ્રયાસનો નિર્ણાયક જવાબ આપવામાં આવશે. દરમિયાન, અમેરિકાના રાષ્ટ્રપતિ ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પે ઈરાની સરકારને ચેતવણી આપી છે. તેમણે ટ્રુથ સોશ્યલ પરની એક પોસ્ટમાં ઈરાનમાં વિરોધ કરી રહેલાં લોકોને સમર્થન આપવાનું વચન પણ આપ્યું છે. ઈરાને કહ્યું છે કે ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પને ખબર હોવી જોઈએ કે ઇરાનની આંતરિક બાબતોમાં અમેરિકાનો હસ્તક્ષેપ સમગ્ર ક્ષેત્રમાં અસ્થિરતા ફેલાવશે.

છેલ્લાં કેટલાંક અઠવાડિયાંથી ઈરાની ચલણ રિયાલના મૂલ્યમાં તીવ્ર ઘટાડો થઈ રહ્યો છે. રવિવારે જ્યારે વિરોધ પ્રદર્શનો શરૂ થયાં ત્યારે એક અમેરિકન ડોલરની કિંમત આશરે ૧૪.૨ લાખ રિયાલ હતી, જે એક વર્ષ પહેલાં આશરે ૮.૨૦ લાખ હતી. દાયકાઓથી પશ્ચિમી પ્રતિબંધો હેઠળ ઝઝૂમી રહેલી ઈરાનની અર્થવ્યવસ્થા સપ્ટેમ્બરના અંતથી વધુ દબાણ હેઠળ આવી ગઈ છે, જ્યારે સંયુક્ત રાષ્ટ્રે દેશના પરમાણુ કાર્યક્રમ સંબંધિત આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રતિબંધો ફરીથી લાદ્યા હતા, જે ૧૦ વર્ષ પહેલાં હટાવી લેવામાં આવ્યા હતા. રવિવારે તેહરાનના ગ્રાન્ડ બજારમાં ઈરાની રિયાલ અમેરિકન ડોલર સામે રેકોર્ડ નીચા સ્તરે પહોંચ્યા બાદ દુકાનદારોએ હડતાળ પાડી હતી. કરજ, હમેદાન, કેશ્મ, મલાર્ડ, ઇસ્ફહાન, કરમાનશાહ, શિરાઝ અને યઝદ જેવાં શહેરોમાં પણ વિરોધ પ્રદર્શનો ફાટી નીકળ્યાં હતાં. કેટલાક વિસ્તારોમાં પોલીસ વિરોધીઓને વિખેરવા માટે ટીયર ગેસનો ઉપયોગ કરતી જોવા મળી હતી. ઈરાનની આર્થિક સ્થિતિ ખૂબ જ ખરાબ છે. ફુગાવો લગભગ ૫૦ ટકા સુધી પહોંચી ગયો છે અને ચલણ સતત નબળું પડી રહ્યું છે. પરંતુ આ સમસ્યાઓ ફક્ત ઈરાનના પડકારો નથી. દેશ ઊર્જા-સંકટનો પણ સામનો કરી રહ્યો છે. પાણીની તીવ્ર અછત વચ્ચે તેહરાન અને અન્ય ઘણાં મોટાં શહેરોને પાણી પૂરું પાડતાં મોટા ભાગના ડેમ લગભગ ખાલી થઈ ગયા છે. ઈરાન પણ વિશ્વના સૌથી કડક ઈન્ટરનેટ નિયંત્રણો ધરાવતા દેશોમાં સામેલ છે.

ઈરાનના રાજ્ય મીડિયાએ, વિરોધ પ્રદર્શનોના અહેવાલમાં, ભારપૂર્વક જણાવ્યું છે કે તે મુખ્યત્વે રિયાલના

અનિયંત્રિત પતનને કારણે છે, નહીં કે ૧૯૭૯ની ક્રાંતિ પછી દેશમાં શાસન કરતી ધાર્મિક શાસક પ્રણાલી પ્રત્યે વ્યાપક અસંતોષને કારણે. ઈરાનમાં છેલ્લે દેશવ્યાપી વિરોધ પ્રદર્શનો ૨૦૨૩ માં થયાં હતાં. ૨૨ વર્ષીય મહસા અમીનીના પોલીસ કસ્ટડીમાં મૃત્યુ પછી આ વિરોધ પ્રદર્શનો શરૂ થયાં હતાં, જ્યારે તેના પર હિજાબ અંગેના કડક ઇસ્લામિક કાયદાઓનું ઉલ્લંઘન કરવાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો. આ પ્રદર્શનો દરમિયાન સેંકડો લોકો મૃત્યુ પામ્યાં હતાં, ૨૦ હજારથી વધુ લોકોની ધરપકડ કરવામાં આવી અને ઘણાને ફાંસી આપવામાં આવી હતી.

સોમવારે મોડી રાત્રે રાષ્ટ્રપતિ મસૂદ પેઝેશ્કિયાને એક સોશ્યલ મીડિયા પ્લેટફોર્મ પર લખ્યું કે તેમણે ગૃહમંત્રીને સમસ્યાઓનો ઉકેલ લાવવા અને જવાબદારીપૂર્વક કાર્ય કરવા માટે પગલાં લેવા માટે વિરોધીઓના પ્રતિનિધિઓ સાથે વાતચીત કરવાની સૂચના આપી છે. તેમણે ઈરાનના સેન્ટ્રલ બેંકના ગવર્નર મોહમ્મદ રેઝા ફરાઝીનનું રાજીનામું પણ સ્વીકાર્યું અને તેમના સ્થાને ભૂતપૂર્વ અર્થતંત્ર અને નાણાં મંત્રી અબ્દુલનાસર હેમ્માતીની નિમણૂક કરી હતી. ઈરાની સરકારે કહ્યું છે કે તે લોકોની વાત ધીરજથી સાંભળશે, ભલે તેને વિરોધનો સામનો કરવો પડે.

ઈરાનમાંથી અસંખ્ય વીડિયો સામે આવી રહ્યા છે, જેમાં વિરોધીઓ ઇસ્લામ વિરુદ્ધ સૂત્રોચ્ચાર કરી રહ્યા છે. તેઓ કહે છે કે જ્યાં સુધી મુલ્લાઓનો પર્દાફાશ નહીં થાય ત્યાં સુધી આ માતૃભૂમિ આઝાદ નહીં થાય. ઈરાનમાં વિરોધીઓએ સૂત્રોચ્ચાર કર્યા હતા કે મુલ્લાઓએ ઈરાન છોડી દેવું જોઈએ. ઈરાનમાં થયેલી હિંસાનો એક વીડિયો પણ સામે આવ્યો છે, જેમાં લોકો બેશરમ, બેશરમના નારા લગાવી રહ્યા છે. તેહરાનથી લગભગ ૩૦૦ કિલોમીટર દૂર લોરેસ્તાન પ્રાંતના શહેર અજનામાં હિંસા ફાટી નીકળી હતી. ત્યાંથી આવેલા વીડિયોમાં ગોળીબારનો અવાજ જોવા મળ્યો હતો. ઈરાનમાં વધતી જતી મોંઘવારી સામે વિરોધ પ્રદર્શનો થઈ રહ્યાં છે અને પરિસ્થિતિ કાબૂ બહાર જઈ રહી છે. સરકાર આ વિરોધ પ્રદર્શનોને કાબૂમાં લેવા માટે ધરપકડો કરી રહી છે.

ઈરાનના જનરલ ઝેડ ધીમે ધીમે વિરોધ પ્રદર્શનોમાં જોડાયું છે અને હવે ઘણી ઈરાની યુનિવર્સિટીઓમાં વિરોધ પ્રદર્શન થઈ રહ્યું છે. આ વિરોધ પ્રદર્શનો હવે તેહરાન પૂરતાં મર્યાદિત નથી રહ્યાં. તે શિરાઝ, હમેદાન અને ઇસ્ફહાન જેવાં અન્ય ઈરાની શહેરોમાં પણ ફેલાઈ ગયાં છે. અનેક સ્થળોએ વિરોધીઓ અને પોલીસ દળો વચ્ચે અથડામણ થઈ અને પોલીસે હળવો બળપ્રયોગ પણ કર્યો છે. બળપ્રયોગથી વિરોધીઓનો ગુસ્સો વધુ ભડક્યો છે. પોલીસ અને વિરોધીઓ વચ્ચે હિંસક અથડામણો થઈ છે, જેમાં સ્થાનિક મીડિયાના અહેવાલ મુજબ પાંચ લોકો માર્યા ગયાં છે.

મોંઘવારી અને બેરોજગારીને લઈને ઈરાનમાં ચાલી રહેલાં વિરોધ પ્રદર્શનો પર અમેરિકાના રાષ્ટ્રપતિ ડોનાલ્ડ ટ્રમ્પે પણ પ્રતિક્રિયા આપી છે. ટ્રમ્પે સોશ્યલ મીડિયા સાઇટ ટ્રુથ સોશ્યલ પર લખ્યું કે જો ઈરાન શાંતિપૂર્ણ પ્રદર્શનકારીઓને ગોળી મારી દેશે તો અમેરિકા તેમની મદદ માટે આવશે. અમે તૈયાર છીએ. સરળ શબ્દોમાં કહીએ તો, ટ્રમ્પે ઈરાનના સર્વોચ્ચ નેતાને સીધો પડકાર ફેંક્યો છે. ઈરાનના વિરોધ પર અમેરિકન રાષ્ટ્રપતિના નિવેદન બાદ ચીન અને રશિયા જેવા દેશો ઈરાનની વર્તમાન પરિસ્થિતિ પર કેવી પ્રતિક્રિયા આપશે તે જોવાનું બાકી છે. આ લેખ લખતી વખતે ભારતે હજુ સુધી ઈરાનની વર્તમાન પરિસ્થિતિ પર કોઈ ટિપ્પણી કરી નથી.

૧૯૭૯ની ઇસ્લામિક ક્રાંતિ બાદ ઈરાનમાં આયાતુલ્લાહ રુહોલ્લાહ ખોમેની સત્તા પર આવ્યા હતા. તેમણે ૧૯૭૯ થી ૧૯૮૯ સુધી ૧૦ વર્ષ સુધી સર્વોચ્ચ નેતા ત